**Un reportaj ocazional: Eminescu descrie incendiul unui faimos teatru din Viena**

Turistul care vizitează Viena va ajunge, desigur, și în *Ringstrasse*. Aici, privirea îi va fi atrasă de o placă comemorativă, marcând un eveniment tragic, petrecut la sfârșitul secolului trecut.

În urmă cu aproape 135 de ani, Viena a fost martora unei catastrofe fără precedent: incendiul care a distrus luxosul și elegantul ***Teatru Ring*** (*Ringtheater),* o clădire înaltă și îngustă, ucigând cel puțin 620 de spectatori, alte sute fiind rănite. Construcția clădirii, situată la adresa Schottenring 7, începuse chiar în anul 1872, când Eminescu părăsea Viena, fiind inaugurată la 17 ianuarie 1874.

A fost înălțată de Heinrich von Förster, conform planurilor arhitectului Emil Ritter. Clădirea era tipică pentru stilul Renașterii, având două etaje, unde se aflau loji speciale, asemănătoare celor din *Teatrul Regal din Londra* (lojile **Baignoire** se găseau la parter, mai sus erau lojile **Belle-etage,** iar la ultimul nivel se afla **Galeria**). Cu o capacitate de 2000-2500 de locuri (la ora dezastrului erau doar 1800 de spectatori), strălucind de eleganță, imobilul destinat familiilor vieneze bogate, era ornat cu multe elemente decorative (frescele erau pictate de artiști germani renumiți). Din păcate, multe dintre ele s-au dovedit însă extrem de periculoase: în special mobilierul din lemn, pereți ornați cu *papier maché, etc.*



Teatrul Ring

Sursa: https://en.wikipedia.org/wiki/Ringtheater

Printre artistele care au dat strălucire acestui teatru s-a numărat și celebra soprană spaniolă Adelina Patti.

Cu o zi înainte de incendiu, însuși Johann Strauss II fusese martor al triumfului spectacolului de operă *”Povestirile lui Hoffman*, având ca autor pe celebrul J. Offenbach. Al doilea spectacol urma a avea loc în fatidica seară de 8 decembrie 1881, pe stil nou.

La orele 18,45 p.m. un angajat al teatrului încearcă să aprindă un șir de lămpi cu gaz, aflat deasupra scenii. Din greșeală, el apropie nepermis de mult torța de norii de decor, atârnați deasupra scenei, care se aprind instantaneu.

Flăcările se extind asupra cortinei. Deși existau reguli clare de intervenție în caz de incendiu, acestea nu au fost puse în aplicare. Astfel, nu s-au folosit furtunurile de apă, cu toate că erau funcționale; apoi, sistemul automat de anunțare a incendiului nu s-a declanșat; ușile se deschideau spre interior, încât zeci și zeci de persoane au fost strivite, încercând să iasă din clădirea ce ardea.

Intrând în panică, direcția teatrului a decis, în mod greșit, să închidă lumina, de teamă că gazul va amplifica dezastrul. În acel moment s-a produs o panică de nedescris, mai ales că luminile de rezervă nu s-au aprins.

Balcoanele au devenit veritabile capcane, cu ieșirile blocate. Deși un detașament de pompieri, venit la 40 de minute de la începerea incendiului, a încercat salvarea spectatorilor grupați la partea superioară a teatrului, scările lor erau prea scurte pentru a fi folositoare. Disperați, mulți oameni s-au aruncat de la etajele superioare, murind sau strivindu-i pe cei aflați la parter.

Totuși, folosind plase de siguranță, pompierii au reușit să salveze aproape 100 de persoane.

Membrii ai familiei regale a Austriei, sosiți la locul sinistrului în scurt timp,  au luat măsuri pentru limitarea urmărilor incendiului. Ulterior, prințul Rudolf a ajutat material familiile celor dispăruți, adunând bani din donații.

Nici acum nu se cunoaște numărul exact al victimelor, estimările apreciind că au fost între 620 și 850 de persoane -  morți și răniți. O parte dintre spectatori au decedat pe loc, alții la scurt timp după dezastru.

Directorul teatrului, Franz Jauner a fost arestat, stând la închisoare timp de trei luni.

Clădirea fiind grav afectată, ruinele teatrului au fost demolate, pe locul acela construindu-se, cu banii strânși de familia regală,  clădirea *Sühnhof*, în memoria victimelor, folosită mai ales pentru acte de caritate.

Urmărită parcă de un blestem, aceasta a fost distrusă de bombardament, în timpul celui de al doilea Război Mondial.

Multe dintre statuile aflate pe fațada teatrului au fost recuperate, ele fiind postate în *Pötzleinsdorfer Schlosspark*. În *Cimitirul Central* al Vienei s-a înălțat un sobru monument funerar în memoria victimelor acestui dezastru.

De remarcat un fapt inexplicabil: deși tragedii similare se petrecuseră anterior și în alte țări, precum în Franța (*Opera din Nisa* a ars la 23 martie 1881, dezastru soldat cu 92 de victime) și SUA (*Park Theatre* din Brooklyn, 1876, 283 de victime), măsuri radicale întârziau să apară. Se știa că sistemul de iluminat

este periculos pentru spectatori și artiști, generator de explozii și incendii, făcând ca teatrele să fie extrem de vulnerabile, când se produceau asemenea evenimente. Astfel, numai în secolul al XIX-lea au avut loc 523 de incendii în interiorul teatrelor din lumea întreagă.

Din păcate, din același motiv (sistem de iluminat cu gaz inflamabil), dezastre similare s-au produs ulterior și în alte orașe mari: la Paris ( 25 mai 1887), unde clădirea ***Teatrului Comic*** a luat foc, în incendiu pierzându-și viața între 70-120 de persoane, la ***Exeter Theatre*** (Anglia, 5 septembrie 1887, 166-200 de victime) și ***Teatrul Oporto*** (Portugalia, 31 martie 1888, 240 de victime).

Este adevărat că, în 1881, imediat după dezastrul *Operei din Nisa*, primul minstru al Austriei, contele Eduard von Tauffe, a ordonat o anchetă asupra situației tuturor teatrelor din Viena, din punctul de vedere al măsurilor de pază împotriva incendiilor, constatânu-se numeroase deficiențe, mai ales la *Teatrul Ring*.

Specialiștii au făcut recomandările necesare în vederea remedierii acestor deficiențe și s-a dispus adoptarea de soluții imediate. Din nefericire, măsurile de prevenție nu au putut împiedica producerea acestei veritabile tragedii.

Urmăre a acestei catastrofe, chiar în ziua următoare, la Viena s-a înființat un corp de voluntari, care să intervină în caz de evenimente catastrofale, iar însuși Johan Strauss II a dedicat câțiva ani mai târziu o creație muzicală în memoria victimelor marelui incendiu.

De asemenea, toate localurile frecventate de public au fost obligate să aibă uși cu deschiderea spre exterior.



Imagine din interiorul **Teatrului Ring**

*”The Illustrated London News”, Dec.24, 1881, p. 617*

Acestea fiind detaliile, să revenim asupra articolelor publicat de Eminescu în decembrie 1881, în ziarul ”*Timpul*”, în care descrie tragicul incendiu.

În această compunere plină de dramatism și culoare avem de-a face cu o specie literară mai rară în creația lui Eminescu: ***reportajul publicistic***. În forma sa clasică, reportajul presupune că autorul acestuia a fost martor ocular al evenimentului descris, sau prezent la fața locului, ***post factum.***

În cuprinsul acestui articol, Eminescu creionează acest tragic moment din existența celebrului teatru vienez, extrăgându-și însă detaliile din surse ziaristice diverse, realizând o creație compozițională extrem de tensionată, un tablou dramatic, determinând participarea emoțională a cititorului.

Pentru a da veridicitate creației sale gazetărești, Eminescu utilizează relatarea secvențială a scenelor importante, cu o gradare crescătoare a momentelor de tensiune, preluând detalii ce întregesc o atmosferă de infern dantesc.

Personajele poartă nume reale, unele chiar relatează desfășurarea faptelor, de parcă ar daloga cu autorul, ceea ce conduce la ideea unei reconstituiri veridice a groaznicului eveniment.

Momentul culminant, punctul maxim de tensiune, are aspectul unei telenovele, în care se descrie găsirea de către tată a fiicei pierite în incendiu.

Multe pasaje ale reportajului devoalează identitatea artistică a autorului, talentul poetic al lui Eminescu:

*” Strălucitul teatru este un câmp de întristare, o casă de morţi, unde pe coridoare şi pe scări zac femei şi bărbaţi asfixiaţi, oameni zdrobiţi şi călcaţi”;*

*” Era icoana morţii ce se prezenta privirei îngrozite”; ” O compătimire profundă se manifestă când fu pusă între morţi o fată frumoasă nici de şaisprezece ani. Copila avea ciorapi albaştri de mătase şi pantofi eleganţi;*

*hainele erau înnegrite şi pe jumătate arse, dar faţa [îi] era încă frumoasă, deşi groaza morţiei [î]şi imprimase urmele sale într-însa. Convoiul funebru nu mai avea capăt", etc.*

Din telegrame de presă, ziaristul de la "*Timpul*" realizează o descriere impresionantă, plină de ritm, ca într-un documentar cinematografic modern.

Realitate cruntă, imaginație sau talent de geniu ?

Iubitor al scenei, slujitor al ei, cronicar dramatic chiar, Eminescu avea să cunoască chipul real al unui teatru vienez, înainte chiar de a fi student în capitala Austriei: împreună cu trupa lui Mihail Pascali, Eminescu, în calitate de sufleur, ajunge în turneu la Oravița (31 august 1868). Trupa bucureșteană prezintă două spectacole, la 1și 2 septembrie 1868, pe scena Teatrului din localitate (ridicat la începutul veacului al XIX-lea), copie fidelă a primului teatru al Vienei, celebrul *Burgtheater* (al cărui nou sediu, datând din 1888, nu avea nici pe departe acustica sălii primului teatru, care exista din vremea Împărătesei Maria Theresa, 1741 ).

În vremea studenției la Viena, poetul frecventa în mod asiduu sălile celebrelor *Burgtheter* și *Wiener Hofoper* (*Opera Curții din Viena*), în prezent *Opera de Stat*.

De asemenea, să nu uităm că, printre primele articole de presă ale lui Eminescu, trimise spre publicare în revista *"Familia"* (18 ianuarie 1870) se găsea și cel intitulat *"Teatrul românesc și repertoriul lui*", în care milita pentru crearea unui teatru românesc permanent în Transilvania.

Tot la Viena, Eminescu traduce din lucrarea capitală a lui H. Theodor Rötscher, intitulată "*Arta reprezentării dramatice".*

Toate aceste detalii istorice demonstrează, desigur, viul interesul al ziaristului vis à vis de incendiul catastrofal produs la *Teatrul Ring* din Viena.

Imagini din interiorul primului teatru din România
Teatrul Vechi *”Mihai Eminescu”* din Oravița







Teatrul  Vechi -*”**Mihai Eminescu**”*- Oravița

***Mihai Eminescu***

## *"ARDEREA TEATRULUI DIN VIENA"*

Reportaj

*"Reproducem următoarele din foile vieneze asupra catastrofei din Viena: Focul a izbucnit pa scenă pe când un servitor aprindea lămpile. Artiştii au putut să scape. Flăcările se întinseră cu o iuţeală îngrozitoare; teatrul se umplu de fum şi un strigăt de spaimă din partea spectatorilor umplu casa, pe când toată lumea se grămădea spre ieşire.*

*În acest moment de groază se stinseră becurile cu gaz şi, după puţine minute, strălucitul teatru este un câmp de întristare, o casă de morţi, unde pe coridoare şi pe scări zac femei şi bărbaţi asfixiaţi, oameni zdrobiţi şi călcaţi.*

*S-au scos peste 120 cadavre; majoritatea pare a fi dintre cei din galerie, căci publicul din loje şi din parter a putut ieşi mai curând afară.*

*Se cunoaşte numărul victimelor ce s-au adus în curtea poliţiei, dar nici câteva ore după izbucnirea catastrofei n-a fost posibil a se obţine o cifră mai exactă a nenorociţilor cari şi-au aflat moartea în teatru şi mai ales prin galerii.*

*Numărul morţilor din teatru se evaluează la peste 200. În acest moment nu se poate încă apreţia toată mărimea acestei grozave nenorociri, noi reproducem mai la vale buletinele, după cum le primim sub imediata impresiune a catastrofei.*

*Un membru al teatrului ne narează:*

*,,Eu mă aflam jumătate îmbrăcat în coridorul scenei, când, la al doilea semnal de începere, 5 minute înainte de 6 şi trei sferturi, se auzi un ţipăt de*

*groază pe scenă. Alergai pe scenă, care era în foc şi de unde toată lumea fugea. Un lucrător apropiase prăjina cu flacăra de spirt prea mult de o perdea, care îndată fu în flacări. Focul se urcă îndată până la tavanul scenei. Eu scosei două coriste de pe scenă, cari încremeniseră de spaimă, şi văzui pe câţiva lucrători sărind de sus prin flacări pe scenă şi unul [î]şi frânse un picior.*

*În acel moment focul pătrunse cortina şi flacăra, dusă de curent, ieşi în teatru, ajungând până la loje.*

*Fugii în stradă şi întâlnii pe directorul Jauner. Ajungând în faţa teatrului, se părea că publicul a ieşit deja şi, nemaivăzând pe nimeni ieşind, credeam că toţi au scăpat. Ştiam că gazul ardea pretutindeni şi că, 5 minute după ţipătul de groază, casa era toată iluminată încă. Mă întorsei şi intrai iar în partea din dos a casei, de unde se auzea strigăte de ajutor. Se vedeau flacări colosale plecând din garderobe. Câteva dame cari, jumătate îmbrăcate, strigau după ajutor, fură iute înlăturate. Dar în etajul din urmă locuieşte inspectorul iluminatului, Nitsche, cu familia sa. Nevasta cu copiii erau în galerie, de unde şi Nitsche i-a condus jos prin flăcări şi fum. În fine, garderobele se goliră de tot. Alergai prin foc înainte. În vestibul dau peste o îmbulzeală nedescriptibilă şi aud ţipete sfâşietoare.*

*Toţi se împing spre balconul deschis din front. Pompierii veniseră deja. În mijlocul mulţimei grămădite în faţa teatrului se întinde pânza de scăpare şi din balcon sare un om în pânză. Acest esemplu fu imitat şi de alţii, chiar şi de unele dame mai curajoase.*

*Apoi se puseră scări la balcon şi pompierii deteră jos multe persoane leşinate. Am văzut şi pe directorul Jauner căzând în faţa teatrului. Consulul suedian i-a dat ajutor, depărtându-l din acest loc. Ajungând afară, întâlnesc pe arhiducii Albrecht şi Wilhelm, cărora le spusei ce am văzut. Alergarăm la edificiul poliţiei, alături, unde în curte ni se prezintă o privelişte îngrozitoare.*

*Pompierii depuseră aci cadavrele aflate pe scările teatrului. Am numărat 50 morţi. Cadavrele nu erau vătămate, ci numai negrite de fum: se vede că pieriseră sufocate. Teribile erau scrântirile membrelor şi feţele schimbate de durere la unele cadavre.*

*Am văzut o grămadă de 10 — 12 morţi, cari erau aşa de împletiţi unii cu alţii încât cu greu s-au putut despărţi. La mulţi li s-a luat pielea în unele locuri, împingându-se în îmbulzeală. Arsuri nu se vedeau. Tremurând ca o vargă de groază şi emoţiune, am părăsit acest loc de teroare".*

*Un alt martor ocular, care era să intre în teatru la 7 ore, spune că nenorociţii cari au căutat să scape pe scara din dreapta, şi al căror număr nu se putea evalua pentru un moment, zăceau grămadă unii peste alţii.*

*În frica lor de moarte, ei se apucaseră unii de alţii şi se cerea o mare forţă spre a separa cadavrele încleştate. Se spera că unii vor mai fi în viaţă şi s-au pus a-i duce de aci. Speranţa că e vorba numai de răniţi şi leşinaţi nu se împlini din nenorocire.*

*Era icoana morţii ce se prezenta privirei îngrozite, în forma ei cea mai oribilă. Condeiul nu e în stare a descrie, şi mulţi bărbaţi cari au mai văzut focuri teribile au îngălbenit la vederea acestor nenorociţi, cari câteva minute mai 'nainte erau încă veseli şi au intrat în teatru plini de viaţă, iar acum zac mulţi palizi, cu ochii deschişi tare sau pârliţi, cu părul ars şi cu obrazul mutilat oribil şi grămădiţi unii peste alţii.*

*Până la 9 ore s-au transportat ca la 70 cadavre în localul poliţiei. Lipseau lecţiile, şi apoi în strâmtoare nici nu s-ar fi putut întrebuinţa. Oamenii luau cadavrul pe braţe şi astfel [î]l duceau. Morţii al căror obraz era desfigurat prin arsături se acopereau cu hainele lor, spre a cruţa lumea de un aspect înspăimântător.*

*Pe rând se scoteau cadavrele din teatru, un strigăt de durere trecea prin şirurile asistenţilor de cîte ori trecea o nouă victimă. Aci era un june sănătos în haine elegante, cu un inel de briliant pe degetul jumătate ars, aici o damă îmbrăcată simplu.*

*O compătimire profundă se manifestă când fu pusă între morţi o fată frumoasă nici de şaisprezece ani. Copila avea ciorapi albaştri de mătase şi pantofi eleganţi; hainele erau înnegrite şi pe jumătate arse, dar faţa [îi] era încă frumoasă, deşi groaza morţiei [î]şi imprimase urmele sale într-însa. Convoiul funebru nu mai avea capăt.*

*Iarăşi şi iarăşi se iveau figurile funingioase ale purtătorilor şi porţile curţei poliţiei se deschidea necontenit spre a primi o nouă victimă. Scenele desfăşurate în curtea poliţiei erau sfâşietoare. Un tată care în îmbulzeala fugei [î]şi pierduse fiica vine alergând în curte. Unde zăreşte o rochie, el se pleacă, ridică capul moartei spre lampa ce aruncă o lumină lugubră asupra feţelor desfigurate ale morţilor şi, jumătate cu speranţă, jumătate cu frică, [î]l depune iarăşi pe pământul rece. Deodată dete un strigăt îngrozitor şi cade în braţele însoţitorului său.*

*El [î]şi găsise fiica. Era tânăra copilă cu faţa cea frumoasă şi după moarte. Un june cere să intre. Cumnatul şi cumnata sa au asistat la reprezentaţiune în galeria a treia. Până acum ei n-au venit acasă. El nu-i poate găsi. Au scăpat ei oare sau vor fi morţi şi zac între cei rămaşi în galerie ?*

*Pompierii spun că ar fi văzut grămezi de cadavre în galeria a treia şi a patra. Nu cumva ochiul lor s-a amăgit de fumul ce străbătea toate localităţile ? Sau poate groaza i-a făcut să vază acea icoană teribilă?*

*Bine ar fi dacă spusele lor s-ar dovedi că sunt numai produsul aprinsei lor fantezii ! 12 ore. Teatrul ars cu totul şi pompierii caută să stingă vatra de jeratic.*

*Rechizitele teatrului, biblioteca, garderoba şi decoraţiunile au ars mai cu totul. Până acuma s-au dus la spital 140 cadavre.*

*Între aceste sunt şi trei coriste cari au fost surprinse de foc şi au căzut sufocate. O actriţă [î]şi îmbrăcase tricul şi astfel a fugit în stradă şi de aci acasă cu birja.*

*La 1 oră. Mii de oameni stau pe bulevard (Schottenring )şi privesc la foc. Teatrul arde încă.*

*La 2 ore. Flăcările consumă ultimele resturi de materii combustibile din interiorul casei. Până acum s-au găsit în teatru 16 cadavre arse cu totul, încât erau numai de cîte una sau două urme lungime. Nu e posibil a ajunge în etajurile de sus, unde sunt mulţi înmormântaţi.*

*Ca la 160 cadavre s-a transportat până acum. Până acum s-a putut recunoaşte numai cadavrul avocatului Jacques Groag, şi soţia sa e moartă. Ei au fost însoţiţi de profesorul Löw cu soţia sa.*

*Aceştia de asemenea sunt morţi. Apoi se anunţă moartea arhitectului Melic din Viena. El însoţise la teatru pe oaspeţii săi din Nikolsburg, cari şi ei poate vor fi pierit în flăcări. ”*

În ziarul *”Timpul*”, de a doua zi, 3 decembrie 1881, Eminescu continuă reportajul, sub titlul:

*”CATASTROFA DIN VIENA”.*

*Foile vieneze mai aduc următoarele amănunte asupra îngrozitorului incendiu din Viena:*

*Focul n-a izbucnit dintr-o lampă, ci la aprinderea flacărilor de gaz deasupra scenei prin lumină electrică. Pentru ca să se aprinză mai iute, gazul se conduce cu mare presiune în tub . Poate că presiunea a fost prea tare, încât flacăra a depăşit distanţa precalculată ; destul că aci s-a iscat focul şi, fiind presiunea focului mare, flacăra s-a întins într-o clipă.*

*Cortina nu s-a ridicat, dar nici cortina de sârmă nu se lăsase jos şi nu se ştie cauza de ce nu s-a făcut această lucrare indispensabilă.*

*Închiderea becurilor de gaz s-a făcut desigur cu scop de a împuţina presiunea a evita o explozie a gazului.*

*Dar s-a mai adaos şi o altă eroare, din nenorocire. Deşi conducerea gazului pentru scenă e separată de a spaţiului spectatorilor, totuşi s-au închis becurile şi în teatru, fără ca să se fi aprins cel puţin lampele de petroleu spre a nu lăsa casa în întuneric.*

*Cortina a fost apucată de flacări şi bucăţi arzânde zburau prin teatru; astfel s-a comunicat focul parte din scenă, în sus, parte în băncile spectatorilor. Dar chiar dacă s-ar fi lăsat cortina de sârmă n-ar fi ajutat mult, căci operaţia aceasta ţine 12 minute.*

*Este o mare eroare a considera acest aparat drept un mijloc de siguranţă.*

*De la un medic primim următoarele rânduri:*

*,,Cei cari intraţi aci lăsaţi afară orice speranţă" se poate pune acum ca inscripţie pe poarta curţei cadavrelor, căci această poartă ne deschide calea spre mizerie şi durere.*

*Era 12 ore din noapte când mă dusei la spital. Cartea mea de legitimaţie ca medic [î]mi făcu drum, căci sentinela nu lăsa pe alţii să intre. Tocmai duceau iarăşi una din multele victime ale catastrofei.*

*Drumul spre cadavre l-ar fi găsit oricine, căci din curte se simţea deja mirosul de grăsime, carne şi oase arse.*

*Prin camere zăceau 36 de rămăşiţe arse ale acelor persoane prinse de mâna morţei la un loc unde căutaseră plăceri. În vestibul, de ambele părţi ale peretelui, zăceau 74 morţi. Deşi deprins cu vederea cadavrelor, totuşi d-abia puteam suporta această icoană grozavă. Aci zăcea un copil lângă un bărbat,*

*dincolo un june lângă un unchiaş, lucrătorul lângă funcţionar etc. Cei mai mulţi au fost sufocaţi de fum sau turtiţi de îmbulzeală.*

*Negriţi de nu se mai cunoşteau, cu expresia de groază şi desperare în faţa, mai toţi aceşti nenorociţi [î]şi ridicaseră mânile deasupra capului, râmâind astfel încleştate. La mulţi le ieşiseră ochii din cap şi albul ochiului contrasta teribil cu negrul obrazului.*

*Spăimântător era aspectul acelora cărora limba umflată, le ieşise pe jumătate din gură. Dinţii le erau adânc intraţi în limbă. Mulţi aveau osul nasului zdrobit, sau că au căzut pe scară, sau că au fost călcaţi de alţii.*

*În primul etaj al casei am aflat 14 femei tot în aşa poziţie şi cu părul desfăcut. Un cadavru era ars de nu se mai cunoaştea nimic şi m- am mirat văzându-l învelit într-un voal cu fire de argint, cu totul neatins, poate era o damă din cor sau balet.*

*Într-un colţ zăcea cadavre arse al căror sex cu greu se putea recunoaşte. Doi medici, Zillner şi Zeemann, lucrau neîncetat la trista lor operă. Victimele cele mai multe aveau cîte un braţ sau picior frânt, picioarele erau sucite în mod nenatural.*

*Mirosul în aceste localuri era nesuferit. Soldaţii şi servitorii sanitari, al căror organ e destul de tâmpit, trebuiau să-şi ţie batista la nas.*

*Directorul Hofmann observă aceasta şi aduse o cutie de ţigări, pe care o împărţi între cei prezenţi.*

*Oare să plângi mai mult pe aceşti nenorociţi care şi-au pierdut viaţa sau pe nenorociţii cari veneau să-şi caute pe cineva dintre scumpii lor?*

*Scenele ce se petreceau erau sfâşiitoare . Aci un ofiţer recunoscu pe tatăl său şi cazu leşinat. Dincolo unul [î]şi căuta soţia; minţile lui erau pierdute, căci, recunoscându-şi soţia, nu zise nimic, nu plânse, nu strigă: era apatic; dar*

*răsuflarea sa cea grea, mişcarea pieptului, privirea pierdută, mâna tremurând şi piciorul şovăitor spuneau destul despre ce se petrecea în sufletul său.*

*Altul îşi căta fratele şi-l găsi, dar el tot nu vrea să crează, el mai avea o scânteie de speranţă că poate se înşală. Dar când un soldat căută prin buzunarele mortului găsi o carte de vizită pe care era scris numele lămurit.*

*Am văzut pe profesorul Ludwig cum conducea prin acest locaş al morţei pe un om desperat, cu fiică-sa de mână.*

*Tatăl nu recunoscu pe soţia sa, dar fiica cunoscu pe buna sa mamă şi după faţa cea desfigurată. Ea plângea; era o fericire pentru dânsa că mai avea lacrămi.*

*Numărul morţilor tot creştea; când părăsii casa pe la 1 oră erau poate 140 victime.*

*Astăzi m-am dus în spitalul garnizoanei no. 1; şi aci am văzut o scenă tot aşa de teribilă. În sala de disecţie zăceau 50 cadavre carbonizate cu totul, imposibil de recunoscut. La mulţi craniul era spart, creierii fripţi, în faţă nici o urmă de expresiune fizionomică, din muşchi mai erau numai fibrele cele tari.*

*Ici colea se mai găseau bucăţi de haine; pe cîte un deget lucea un inel. Li se puseseră pe piept banii găsiţi, mai mult de aramă rare 'şi schimbase forma în căldură.*

*Unul avea o citaţie, altul o carte de membru al societăţei comersanţilor, altul iarăşi avea un ceasornic, care arăta 7 şi jumătate, ora morţei sale.*

*Cadavrele, sau mai bine grămezile de cărbuni din acest spital, se vor recunoaşte cu greu. Părăsind şi acest locaş de mizeria cea mai mare, mi-am adus aminte de cuvintele puse de Lessing în gura Rechei din Nathan : ,,De cîte ori am tremurat pentru voi de când focul se apropiase aşa mult de mine! Căci de când focul a fost aşa aproape de mine mi se pare că a muri în apă este o plăcere, un deliciu , o mântuire ".*

”Timpul”, [3 decembrie 1881]

Peste alte câteva zile, Eminescu revine cu scurte completări:

*CATASTROFA DIN VIENA*

*”Între alte multe scene sfâşietoare din noaptea fatală a incendiului se mai comunică următoarele:*

*Într-o familie unde părintele zace bolnav de doi ani rămâne soţia sa spre a-l îngriji, iar celor două fete li s-a permis să meargă la teatru, însoţite de mirele uneia din ele. Acolo li s-a aprins o îngrozitoare lumânare nupţială. Nici una din cele trei persoane nu s-a întors şi mama a pierdut minţile.*

*Într-o altă casă erau iar două domnişoare cari, cu alte două dame, s-au dus să audă ”Les contes” d'Hoffmann.*

*Acasă a rămas bătrânul lor tată, aşteptând întoarcerea lor. Deodată se lăţeşte vestea că arde teatrul Ring, ajungând până în camera bătrînului. Un amic intră repede şi întreabă de fete ,,Du-te şi le adu", răspunde bătrânul înmărmurit pe scaun şi rămâne tot aşteptând.*

*A doua zi el se pune a căuta şi deodată cade lovit de apoplexie. Fiind paralizat pe jumătate şi fără grai el zace acum şi face necontenit semn, chemând pe fiicele sale cari sunt înmormântate în flacări! ”*

”Timpul”, [9 decembrie 1881]

Chestiunea producerii de incendii în incinta teatrelor din Europa este reluată într-un articol scris de Eminescu în numărul din 14 martie 1882, în care cesta remarcă următoarele:

*” Nu era de ajuns cele două colosale catastrofe de la Nizza şi din Viena; un nou sinistru a venit să sporească numărul incendielor de teatre. Palatul de Cristal din Marsilia a ars cu desăvârşire şi cât p-aci era să-l urmeze şi teatrul*

*imperial din Sant-Petersburg. S-a observat cu drept cuvânt că de aci înainte, oricine se va decide să asiste la vreun spectacol, să-şi facă mai întâi testamentul şi să se grijească, dacă va crede în Christos, ca să fie gata pentru orice întâmplare.”*

În România, însă, ard orașe și târguri întregi, observă cu amărăciune ziaristul de la ”Timpul”:

*”Daca, în străinătate, ard teatrele, la noi, vai! flăcările incendiului consumă oraşe şi târguri întregi. Sute de familii au rămas pe drumuri. Se pare că focul Sodomei şi al Gomorei s-au abătut asupra ţărei spre a o pustii. Târgul Fălciului, Târgul Neamţului, Târgul Cucului, focul din Brăila şi mai ştim noi câte altele! Suntem ispitiţi a crede că aceste sinistre consecutive, cari au răspândit groaza şi mizeria în atâtea localităţi prospere, sunt opera vreunor mâini criminale. E cu neputinţă ca hazardul singur să cauzeze în acelaşi timp atâtea nenorociri.”*

*”Timpul” [14 martie 1882].*

*DAN TOMA DULCIU*

*04.04.‘16*